

Brevet till Bertha

Brevet

Brevet är skrivet för det här läromedlet, men det bygger på Alfred Nobels verkliga brev till fredsvännen Bertha von Suttner. Allt det berättar är sant.

San Remo, Italien, den 21 november 1896

Kära Bertha von Suttner,

Tack för ditt senaste brev. Jag sitter i mitt hus i San Remo i Italien och tänker på gamla tider.

Minns du hur vi träffades? Det var i Paris för tjugo år sedan. Du kom för att arbeta som min sekreterare. Men du stannade bara en vecka! Sedan reste du hem till Österrike och gifte dig med din Arthur. Ändå har vi skrivit brev till varandra i alla år sedan dess.

Du har blivit en viktig person, Bertha. Du skrev boken "Ned med vapnen!", och nu leder du fredsrörelsen i Europa. Jag är stolt över dig. Minns du när vi träffades i Zürich? Då sa jag att mina fabriker kanske gör slut på krigen fortare än dina kongresser. Om vapnen blir tillräckligt fruktansvärda, vågar inga länder starta krig — så tänkte jag. Du tyckte inte som jag, men vi förblev vänner.

För snart fyra år sedan skrev jag till dig om en idé: ett pris till den som gör mest för freden. Jag har inte glömt den idén. I fjol satt jag i Paris och skrev mitt testamente. Mer vill jag inte säga, men jag tror att du blir glad en dag.

Jag är 63 år nu, och mitt hjärta är sjukt. Vet du vad läkarna ger mig? Nitroglycerin! Samma ämne som i min dynamit. Ödet har humor.

Folk säger ibland att jag inte har något hjärta. Men jag har ett, och just nu känner jag det.

Din gamle vän, Alfred Nobel

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
en sekreterare	en person som hjälper någon med brev och papper
en fredsrörelse	en grupp människor som arbetar mot krig
stolt	glad över något som någon har gjort bra
en kongress	ett stort möte
ett vapen	en sak man använder i krig, till exempel ett gevär
fruktansvärd	mycket hemsk
förbli	Vi vill förbli vänner hela livet.
ett testamente	ett papper om vad pengarna ska gå till efter döden

ORD	FÖRKLARING
ett ämne	ett material
ett öde	det som händer i livet, som man inte kan styra

Läsförståelsefrågor

1. Hur länge arbetade Bertha som Alfreds sekreterare?
 1. bara en kort tid
 2. i många år
 3. i sex månader
2. Vad gjorde Bertha när hon hade rest hem till Österrike?
 1. Hon startade en fabrik.
 2. Hon gifte sig.
 3. Hon blev lärare.
3. Vad trodde Alfred om sina fabriker när han och Bertha träffades i Zürich?
 1. att kongresser är bättre än fabriker
 2. att fabriker skulle ge honom mer pengar
 3. att hemska vapen kan stoppa länder från att kriga
4. Vad skrev Alfred till Bertha om för snart fyra år sedan?
 1. sitt nya hus i Italien
 2. en idé om ett fredspris
 3. en ny sorts dynamit
5. Stämmer påståendena? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Alfred och Bertha har skrivit brev till varandra i många år.
 2. Bertha skrev en bok som heter "Ned med vapnen!".
 3. Alfred berättar allt om sitt testamente för Bertha.
 4. Bertha har tre barn.
6. Varför tycker Alfred att "ödet har humor"? (öppen fråga)
7. Alfred skriver: "jag tror att du blir glad en dag." Vad tror du att han menar? (inferens)

Facit

1. bara en kort tid
1. Hon gifte sig.
1. att hemska vapen kan stoppa länder från att kriga
1. en idé om ett fredspris
1. ja b) ja c) nej (han vill inte säga mer) d) det står inte i texten
- Exempel på svar: Läkarna ger honom nitroglycerin som medicin — samma ämne som finns i hans egen dynamit.
- Exempel på svar: Han menar testamentet. Hans pengar ska bli priser, och ett pris ska gå till den som arbetar för fred — precis det som Bertha kämpar för.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Brevet växlar mellan presens (nuet: "jag sitter", "mitt hjärta är sjukt") och preteritum/perfekt (minnen: "du kom", "vi har skrivit") — en typisk brevstruktur som är bra att öva. Lyft brevgrens delar: datumrad, hälsningsfras och avslutning. Berätta gärna att Nobels och von Suttners riktiga brev oftast var på franska, och att Bertha von Suttner 1905 blev den första kvinnan som fick Nobels fredspris.

Diskussionsfrågor

- Alfred och Bertha var vänner i tjugo år, fast de tyckte olika om en viktig fråga. Kan man vara vän med någon som tycker helt annorlunda?
- Förr tog ett brev många dagar. Hur håller du kontakt med vänner som bor långt borta?
- Alfred trodde att fruktansvärda vapen kunde stoppa krig. Vad tror du om den idén?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv ett brev till en gammal vän. Berätta vad som har hänt i ditt liv.

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Alfred Nobel – https://sv.wikipedia.org/wiki/Alfred_Nobel
- NobelPrize.org: Alfred Nobel's life and work – <https://www.nobelprize.org/alfred-nobel/alfred-nobels-life-and-work/>
- Encyclopædia Britannica: Alfred Nobel – <https://www.britannica.com/biography/Alfred-Nobel>
- Nobel Peace Prize: Alfred Nobel – <https://www.nobelpeaceprize.org/nobel-peace-prize/history/alfred-nobel>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Alfred Nobel föddes 21 oktober 1833 i Stockholm och dog 10 december 1896 i San Remo (Sanremo), Italien. Han uppfann dynamiten 1866 och fick patent 1867. Han höll totalt 355 patent. I sitt testamente, undertecknat 27 november 1895 i Paris, bestämde han att större delen av förmögenheten skulle gå till de årliga Nobelprisen. De första Nobelprisen delades ut 1901. Osäkerhet: Den berömda historien om att en fransk tidning 1888 (efter broder Ludvigs död) kallade Alfred "dödens köpman" och att detta inspirerade priserna är omdiskuterad. Vissa historiker betvivlar att dödsrunan fanns i den form som ofta berättas, och ser den i bästa fall som en av flera bidragande orsaker. Texterna återger berättelsen försiktigt som "det sägs / enligt en känd historia".

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.